

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЧЛАЛЫН ГАЗАР
ХУУЛЬ ТОГТООМЖ, ТОГТООЛ ШИЙДВЭРИЙН ХЭРЭГЖИЛТ

2022 оны 12 дугаар сарын 19

Мандалговь хот

Шийдвэр Д/д	Заалт Д/д	Шийдвэрийн нэр, огноо, дугаар	Холбогдох заалтын агуулга	Хэрэгжилтийн явц	Өөрийн үнэлгээ
26	95	Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай /Тэрбум мод/ 2021-10-04 Дугаар 2021_58	1.2. Жил бүр Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний нэг хувиас доошгүй хөрөнгийг уур амьсгалын өөрчлөлт, цөлжилтийн эсрэг үйл ажиллагаанд зарцуулах, улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын тодорхой хувийг байгальд ээлтэй, стандарт бүхий ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэхэд зориулах эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, холбогдох шийдвэр гаргах Тайлбар: Тайланд хийсэн ХШҮ-ний дагуу энэхүү заалтыг ирүүлэхдээ дараах зүйлийг анхаарна уу: Монгол Улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний нэг хувиас доошгүй хөрөнгийг уур амьсгалын өөрчлөлт, цөлжилтийн эсрэг үйл ажиллагаанд зарцуулах чиглэлээр төлөвлөн хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагааг тусгах	"Тэрбум" мод үндэсний хөдөлгөөн, "Дундговьго ногоорууля" дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж байна. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд аймгийн ИТХурлын тогтоолоор 2022 онд 240.0 сая төгрөг батлуулсан. Хөтөлбөрөөс Сайнцагаан сумын "Аривжих төгөл"-д ногоон байгууламжийн усалгаа, арчилгаанд зориулж гүн өрмийн худаг 1, мод тарих, хашаа хамгаалалт барих ажилд 8 суманд дэмжлэг, сургалт, зөвлөгөөн, тарьц, суулгац, ойн аж ахуй болон хөдөө аж ахуй газар тариалангийн багаж тоног төхөөрөмжийн үзэсгэлэн худалдаа, аймгийн 80 жилийн ойг угтаж цэнгэлдэх хүрээлэнгийн эргэн тойрон, авто зам дагуу далд үндэсний системтэй мод, зүлэг тарих, ногоон байгууламжийн усалгаа арчилгааны шатахууны зардал, усны төлбөрт нийт 118967200 төгрөгийг зарцуулав. Хэмнэлтийн тухай хуулиар 121 сая төгрөг татагдсан.	100

	96		1.6. Дүүрэг, сумдад ногоон байгууламж бүхий цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, иргэдэд мод тарих соёлыг сурталчлан түгээж бүх нийтийн үйлс болгох	“Тэрбум” мод үндэсний хөдөлгөөн, “Дундговвио ногооруулъя” хүрээнд 2022 оны хаврын "Бүх нийтээр мод тарих үндэсний өдөр"-өөр төв цэнгэлдэх хүрээлэнг тохижуулах, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, шинэ төгөл байгуулах зорилгоор 1,8 га талбайд 5 төрлийн 9600, “Аривжих төгөл”-д 4100, Сайхан-Овоо сум 7 га талбайд шинээр байгуулсан цэцэрлэгт хүрээлэнд 11000 мод сөөг тарьж шинээр 3 байршилд цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж 25112 мод, сөөг тарьж ургууллаа. Аймаг байгуулагдсаны түүхт 80 жилийн ойг угтан 7 дугаар сард нийтийн эзэмшлийн талбайд 8 төрлийн 7425 ш хайлаас, паркийн сарнай, шар навчит хайлаас, тэсмэг, гандигар, улиас, агч, голт бор, заг зэрэг 10 төрлийн 7500 ширхэг модыг бортгонд үржүүлэн нийтийн эзэмшлийн талбайд тарьж ургууллаа. “Мод тарих үндэсний өдөр”-өөр 5, 10 дугаар саруудад аймгийн хэмжээнд 122884 мод сөөг тарьж ногоон байгууламжийн хэмжээ өмнөх оноос 51 хувиар нэмэгдсэн. Дэд хөтөлбөрийн хүрээнд "Ногоон хөгжлийн зөвлөгөөн" "Дундговвио ногооруулъя" танхимын сургалт, өвлийн нарлаг хүлэмжид нарийн ногоо тарих, сум дундын ойн ангийн мод үржүүлгийн газрын талбайд үрээр болон мөчрөөр тарих үзүүлэх сургалтад нийт 193, Өмнөговь аймгийн Агропаркийн хүлэмжний аж ахуй, алимны төгөлд туршлага судлах чиглэлээр 36, нийт 229 иргэнийг хамрууллаа. Мөн Говь-Угтаал сумын “Малчдын зөвлөгөөн”, Өлзийт сумын Буянт багийн өдөрлөг, Сайнцагаан сумын ахмадын холбоо, Онцгой байдлын газар, Говийн-Ирээдүй цогцолбор сургууль 22 аж ахуйн нэгжийн 424 албан хаагчид, малчдад сургалт хийж иргэдийн экологийн боловсролыг нэмэгдүүлж мод тарих ажлыг сурталчлан түгээж, биечлэн оролцож ажиллалаа.	100

97		1.7. Мод тарьж ургуулахад шаардагдах усны нөөцийг бүрдүүлэх, ялангуяа гадаргын усыг говийн бүс нутаг руу шилжүүлэх, хөв цөөрөм байгуулах, усалгааны хэмнэлттэй дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлэх зэрэг арга хэмжээний төсөв, хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, зохион байгуулах арга хэмжээ авах	Мод тарих, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор Дэрэн, Өндөршил, Сайнцагаан, Сайхан-Овоо суманд тус бүр 1 худаг нийт 4 гүн өрмийн худгийг орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр гаргасан. “Ногоон Ази” ТББ-аас Гу-Яань хотын төгөлийн 4, 5 дугаар талбайд 20000 дуслын усалгааны систем нэмж суурилуулав. Ингэснээр тус 100 га талбайд 80000 дуслын усалгааны систем нэвтрүүлж хүний хөдөлмөрийг хөнгөвчилж модны ургалтын хувийг нэмэгдүүллээ. Өлзийт сумын Буянт багийн нутаг “Жавхлантай хайрхан” хэмээх газарт байрлах “Хөтөл ус”-ны энгийн уурхайн худгийг түшиглэн Улсын төсвийн хөрөнгөөр хөв цөөрөм байгууллаа. Зураг төсвийн дагуу 1000 мм голчтой 3 ширхэг кольцо суулган, 120 мм диаметртэй 42 метрийн урт ус дамжуулах хоолой суурилуулж, 4 м³ эзлэхүүнтэй усан сан хийж гадаргын усны хуримтлал үүсгэснээр ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах боломж бүрдсэн.	100
98		1.8. Байгалийн бүс, бүслүүрийн хөрс, цаг агаарын онцлогт тохируулан мод тарьж ургуулах арга, орчин үеийн техник технологийг нэвтрүүлж, нэгдсэн зөвлөмжийг боловсруулан хэрэгжүүлэх, хот, суурин газрын ногоон байгууламжийг хот байгуулалтын нэгдсэн төлөвлөлттэй уялдуулан бие даасан салбар болгон хөгжүүлэх	"Бүх нийтээр мод тарих үндэсний өдөр", "Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн", "Дундговно ногооруульа хөтөлбөр"-ийн хүрээнд “Ногоон хөгжлийн зөвлөгөөн”-ийг зохион байгуулж зөвлөгөөнөөс гарсан зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Мөн 05, 10 дугаар саруудад тарьц, суулгац, ойн аж ахуй болон хөдөө аж ахуй газар тариалангийн багаж тоног төхөөрөмжийн үзэсгэлэн худалдаа зохион байгуулж 24 иргэн, 1 аж ахуйн нэгжид 87 нэр төрлийн багаж тоног, төхөөрөмжийг нийлүүлж ажиллалаа. Аймгийн хэмжээнд ойн зурвас байгуулахаар 750.91 га, мод үржүүлгийн газар байгуулах зориулалтаар 104.33 га, нийт 855.24 га газрыг 2022 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусган батлуулж 122884 ширхэг мод, сөөг тарьж ургууллаа.	100
99		2. Энэ зарлигийг хэрэгжүүлэхэд идэвх санаачилгатай оролцож, эх байгалиа хайрлан хамгаалах, мод тарьж ургуулах үйлсэд бодит хувь нэмэр оруулахыг иргэд, аж ахуйн нэгж,	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг идэвхтэй өрнүүлэх үүднээс улсын чанартай авто зам дагуу мод тарьсан 53 төрийн байгууллага, 19 аж ахуйн нэгж байгууллагын дунд “Манай төгөл”, Шилдэг ногоон байгууламжтай сум, аж ахуйн нэгж, айл	100

			төрийн болон төрийн бус байгууллагуудад уриалсугай.	өрх шалгаруулах болзолт уралдааныг тус тус зарлан идэвх санаачилгатай оролцохыг уриалж иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагат сургалт, мэдээлэл, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласны үр дүнд байгууллага бүр хариуцсан талбайнхаа модны арчилгаа, усалгааг хувиарын дагуу хийж авто зам хамгаалсан зурвасыг 81.0 хувьтай ургуулсан. Мөн “Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн”, “Зөв мод-Зөв арчилгаа” аяны хүрээнд 15 сумын ерөнхий боловсролын сургуулийн 12 эко клубуудын 122 сурагчид оролцсон “Бүтээе-хамгаалъя” чуулганыг зохион байгуулж оролцсон 122 сурагчдад “Тэрбум мод хөдөлгөөн”-ий танилцуулга хийж, тасалгааны болон мандлын цэцгийн үрсэлгээний үзэсгэлэн гаргаж, мод, цэцэг, зүлэг тарих аргачлал, байгаль эх дэлхий, амьтан, ургамал, ногоон байгууламжаа хайрлан хамгаалж өсгөн нэмэгдүүлэх амьдрах орчноо сайжруулснаар гарах ач холбогдлын талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл өгөв.	

ТАЙЛАН ГАРГАСАН:

МЭРГЭЖИЛТЭН

Б.ЦЭРЭНСУГИР

ХЯНАСАН:

ДАРГА

Н.ГАНТУЛГА